

Krzysztof Koźbiał
ORCID: 0000-0001-6124-5341
Uniwersytet Jagielloński

Czeska Partia Piratów jako nowe ugrupowanie w systemie partyjnym Republiki Czeskiej

W ostatnich latach w wielu państwach europejskich zauważalne są zmiany zachodzące na scenie partyjnej. Ich powody są różne. Mogą wynikać z kryzysów gospodarczych (np. w Grecji), utraty znaczenia pewnych ugrupowań, co przejawia się znaczącym spadkiem liczby wyborców (np. Niemiecka Partia Socjaldemokratyczna, mimo pozostawania w koalicji rządzącej) czy rosnącej wśród wyborców chęci głosowania na ugrupowania populistyczne (np. FIDESZ na Węgrzech, Prawo i Sprawiedliwość w Polsce, Ruch Pięciu Gwiazd i Liga we Włoszech, Alternatywa dla Niemiec w Niemczech)¹. Innymi słowy, system partyjny ulega niekiedy znaczącym przemianom, wyraźnie wskazując, że jest to „organizm żywy” reagujący na zmiany społeczne i polityczne zachodzące nie tylko w poszczególnych państwach, ale i w otoczeniu międzynarodowym.

Celem rozważań jest prezentacja i analiza funkcjonującej od kilku lat w czeskim systemie partyjnym Partii Piratów (Piráti). Główne pytania badawcze są następujące: 1) co powoduje, że ugrupowanie to cieszy się coraz większym powodzeniem wśród wyborców?; 2) na ile istotne są postulaty programowe partii, które zdają się wychodzić naprzeciw zmianom zachodzącym we współczesnym świecie?; 3) czy Piraci mogą odegrać jeszcze istotniejszą rolę w czeskiej polityce po wyborach parlamentarnych zaplanowanych na październik 2021 roku?

Wykorzystano w artykule metody badawcze typowe dla nauk o polityce i administracji, przede wszystkim analizę systemową, analizę zawartości dokumentów programowych omawianego ugrupowania, w mniejszym zakresie także metodę historyczną – nawiązując do rozwoju systemu partyjnego Republiki Czeskiej.

---

¹ Bliżej na temat AfD zob.: K. Koźbiał, *Alternatywa dla Niemiec – populistyczne ugrupowanie jako zagrożenia dla stabilności systemu politycznego Niemiec*, [w:] *Zagrożenia bezpieczeństwa w procesach globalizacji. Zagrożenia polityczne*, red. H. Chałupczak, K. Marzęda-Młynarska, M. Pietraś, R. Suduł, Lublin–Zamość 2020, s. 363-380.

W mojej opinii mamy do czynienia z – jak to określono w tytule – ugrupowaniem nowym, co oznacza, że jego politycy w sposób śmiały i zdecydowany zajmują stanowisko wobec nowych problemów politycznych, ważnych dla społeczeństwa, ale i polityki międzynarodowej. Zaliczyć można do nich: wyzwania stojące przed współczesną demokracją, możliwości płynące z wykorzystania nowych technologii oraz konieczność walki z pandemią koronawirusa, który pojawił się w Czechach w marcu 2020 roku. Istotną kwestią, akcentowaną przez Piratów, są również stosunki Czech z Rosją i Chinami, co na razie jest widoczne choćby na szczeblu lokalnym (Praga).

1. Powstanie Partii Piratów i jej rozwój na tle systemu partyjnego Republiki Czeskiej

System partyjny Republiki Czeskiej zaczął kształtować się jeszcze przed rozpadem Czechosłowacji. Wynikało to z daleko idących rozbieżności między wschodnią i zachodnią częścią federacji (obecną Republiką Czeską i Słowacką Republiką), co oczywiście nowe możliwości stwarzał upadek systemu komunistycznego. Po tym kluczowym wydarzeniu w obu częściach państwa obóz opozycyjny uległ jednak rychłej dekompozycji, na skutek czego w Republice Czeskiej dominowały wprawdzie ugrupowania opozycyjne, wywodzące się z Forum Obywatelskiego, lecz z czasem ich liczba wzrastała, a zarazem siła oddziaływania malała. O ile w wyborach do Czeskiej Rady Narodowej z 1990 roku Forum uzyskało prawie 50% poparcia, o tyle 2 lata później było to już tylko 4,6%².

Wyniki wyborów przeprowadzonych w niezależnej Republice Czeskiej pozwalają na sformułowanie tezy o zachodzącej stopniowo defragmentacji systemu partyjnego. O ile w 1998 roku dwa czołowe ugrupowania – Obywatelska Partia Demokratyczna (Občanská demokratická strana, ODS) i Czeska Partia Socjaldemokratyczna (Česká strana sociálně demokratická, ČSSD) otrzymały ponad 60% głosów wyborców, 8 lat później nawet prawie 68%, w 2010 roku już jedynie 43,3%, a 3 lata później głosowało na nie jedynie nieco ponad 28% wyborców³. Jeszcze po wyborach z 2002 roku czeski system partyjny został określony jako umiarkowanie wielopartyjny z dwiema partiami głównymi⁴, później stawał się on wielopartyjny.

---

² K. Koźbiał, *System partyjny Republiki Czeskiej*, [w:] *Europa Środkowa – Central Europe*, t. V, red. K. Żarna, Oświęcim 2016, s. 199.

³ *Ibidem*, s. 201, 207.

⁴ W. Sokół, *System polityczny Czech*, [w:] *Systemy polityczne państw Europy Środkowej i Wschodniej*, red. W. Sokół, M. Żmigrodzki, Lublin 2005, s. 246.

Oznaczało to bezsprzeczne oddanie pola przez ugrupowania dotychczas rządzące Czechami, a z drugiej strony stworzenie miejsca dla nowych partii, wchodzących dopiero na „partyjny rynek” omawianego państwa. Ugrupowaniami korzystającymi na tych zmianach były z pewnością (po wyborach z 2013 r.) Tradycja Odpowiedzialność Dobrobyt 09 (TOP 09), Akcja Niezadowolonych Obywateli (Akce nespokojených občanů 2011, ANO 2011) czy też Úsvit, po elekcji zaś przeprowadzonej cztery lata później Wolność i Demokracja Bezpośrednia (Svoboda a přímá demokracie, SPD), a także Piraci, którzy po raz pierwszy znaleźli się w Izbie Poselskiej – i to jako trzecie pod względem znaczenia ugrupowanie.

Partię Piratów należy określić jako stosunkowo nowy składnik systemu partyjnego państwa czeskiego – element w początkowej fazie będący częścią ogólnoeuropejskiego ruchu tzw. partii pirackich, które pojawiły się w połowie pierwszego dziesięciolecia XXI stulecia w wielu państwach europejskich.

Ich początki sięgają 2006 roku, kiedy to powstała szwedzka Partia Piratów. Tego rodzaju ugrupowania zakładały między innymi wykorzystanie technik komputerowych w procedurach konsultacyjnych, jak i decyzyjnych, kładły nacisk na aktywność obywateli za pomocą Internetu. W partyjnych postulatach pojawiły się propozycje ograniczenia czasowego trwania praw autorskich, przemian w zakresie prawa patentowego (miało ono nie obejmować oprogramowania), rozszerzenie prawa do anonimowości w mediach związanych z komunikacją czy też wsparcie dla rozwoju demokracji na kontynencie. Propozycje „piratów” znalazły się w tak zwanej deklaracji z Uppsali przedstawionej w 2009 roku przed wyborami do Parlamentu Europejskiego. Nie jest przypadkiem, że wśród założycieli tego rodzaju partii znajdowali się przedsiębiorcy i specjaliści z branży IT⁵.

Bez wątpienia pojawienie się partii pirackich w polityce stanowiło nową propozycję dla wyborców. W niektórych państwach zdołały one osiągnąć zauważalne wyniki, w innych trudno było mówić o sukcesach⁶. Godny zauważenia jest wynik

---

⁵ M. Piechocki, *Płynna demokracja w programie Partii Piratów*, „Przegląd Politologiczny” 2015, nr 1, s. 75.

⁶ Na przykład w Niemczech (zob.: J. Hebenstreit, *Piratenpartei Deutschland*, <https://www.bpb.de/politik/grundfragen/parteien-in-deutschland/kleinparteien/42193/piraten> (dostęp: 15 III 2021)) Partia Piratów zdołała dostać się w latach 2011–2012 do parlamentów krajów związkowych w Berlinie, Kraju Saary, Szlezewiku-Holsztynie oraz w Nadrenii Północnej-Westfalii. W Berlinie poparcie dla Piratów sięgnęło prawie 9%. Gorsze wyniki notowano w wyborach do Bundestagu (2013, 2017), gdzie nie udało się pokonać pięcioprocentowego progu wyborczego. Z kolei w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Niemczech mimo stosunkowo niewielkiego poparcia (1,4% w 2014 r. i 0,7% w 2019 r.) Piraci wprowadzili za każdym razem jednego przedstawiciela, co było zasługą systemu wyborczego. Szwedzka Partia Piratów w 2009 r. wprowadziła w wyborach do Parlamentu Europejskiego dwóch przedstawicieli, nie udało się to natomiast na szczeblu parlamentu narodowego. Z kolei w Islandii Piraci weszli do parlamentu po wyborach w 2013, 2016 i 2017 r., uzyskując odpowiednio poparcie 5,1; 14,5 oraz 9,2% głosów. Od 2018 r. ugrupowanie pirackie jest także obecne w parlamencie Luksemburga.

wyborczy islandzkich piratów (obecnie posiadają 6 mandatów w 63-osobowym parlamencie, wcześniej mieli ich nawet 10). Trudno byłoby sformułować tezę, że w wielu państwach jest to ważny składnik życia politycznego.

Z czasem ugrupowania pirackie zaczęły się organizować na płaszczyźnie międzynarodowej, zakładając Międzynarodową Partię Piratów (Pirate Parties International, PPI), z siedzibą w Brukseli. Obecnie członkiem Międzynarodowej Partii Piratów są ugrupowania z 39 państw świata (m.in. Austrii, Brazylii, Chin, Czech, Łotwy, Niemiec, Polski, Wenezueli)⁷. Międzynarodowa Partia Piratów miała na celu pomoc w tworzeniu poszczególnych partii pirackich, współpracę między nimi oraz promocję praw człowieka.

Wyrazem kooperacji było również powołanie Europejskiej Partii Piratów przed wyborami do Parlamentu Europejskiego w 2014 roku. Uzyskała ona najwyższe poparcie właśnie w Republice Czeskiej (prawie 4,8%), a jedyny mandat w Niemczech. Przedstawiony wspólny program podkreślał deficyt demokracji w Unii Europejskiej, w związku z czym zwracano uwagę na konieczność stosowania subydiarności w procesach decyzyjnych i wprowadzenie debat ogólnoeuropejskich, co miał umożliwiać Internet. Akcentowano także konieczność przesunięcia punktu podejmowania decyzji w UE na rzecz władzy ustawodawczej w postaci Parlamentu w Strasburgu⁸.

Znacząca część „pirackich” postulatów wpisywała się w model demokracji (e-demokracji) polegający na istotnym udziale obywateli w konsultacjach internetowych, zgłaszaniu tą drogą wielu inicjatyw lokalnych, delegowaniu głosów na osoby kompetentne, „znające się” na danym problemie, co zresztą było testowane w niektórych częściach kontynentu (np. na północy Niemiec)⁹. Rozwiązania te można jednak, co najwyżej, uznać za formę uzupełniającą współczesną demokrację, na pewno nie jest to (jeszcze?) pomysł, który mógłby zastąpić tradycyjne metody podejmowania decyzji, także na szczeblu lokalnym.

Wiosną 2009 roku doszło do powstania Czeskiej Partii Piratów. Piszący o tym wydarzeniu portal internetowy Idnes.cz zauważał, że nie będzie ona konkurencją dla partii dominujących wówczas na scenie politycznej – ODS i ČSSD¹⁰. Wówczas nie była, po dwunastu latach sytuacja uległa diametralnej zmianie. Pierwszym przewodniczącym partii został Kamil Horký, którego wkrótce zastąpił Ivan Bartoš, będący także obecnie jej przewodniczącym. Pierwotnie podkreślano, że Piraci

⁷ Members of the PPI, https://wiki.pp-international.net/wiki/index.php?title=Members_of_the_PPI (dostęp: 23 II 2021).

⁸ M. Piechocki, *op. cit.*, s. 75-76.

⁹ *Ibidem*, s. 77-83.

¹⁰ Čeští internetoví piráti zakládají politickou stranu, https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/cesti-internetovi-pirati-zakladaji-politickou-stranu.A090421_160045_domaci_anv (dostęp: 28 II 2021).

będą walczyć o wolność słowa oraz o maksymalne uwolnienie praw patentowych. Jej zwolennicy brali także udział w praskich protestach przeciw umowie ACTA w 2010 roku. Bez wątplenia pierwsze lata nie przysparzały ugrupowaniu szerokich rzesz wyborców.

Start w wyborach do Izby Poselskiej w 2010 roku przyniósł poparcie tylko 0,8% głosujących, czyli ponad 42 tys. głosów. Z czasem uległo ono zwiększeniu, lecz dopiero w 2017 roku uzyskane głosy pozwoliły na dostanie się do Izby Poselskiej czeskiego parlamentu. Prawie 550 tys. głosów przełożyło się na 22 miejsca w 200-osobowej izbie. Poparcie dla ugrupowania w wyborach do Izby Poselskiej przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Poparcie dla Partii Piratów w wyborach do Izby Poselskiej od 2010 roku (w procentach)

Rok	Poparcie
2010	0,8
2013	2,66
2017	10,79

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.volby.cz.

Nieco szybciej sukces przyszedł w wyborach do Senatu. W 2012 roku senatorem z praskiego okręgu nr 26 został w II turze wyborów Libor Michálek¹¹, będąc kandydatem nie tylko Piratów, ale także Partii Chrześcijańsko-Demokratycznej (Křesťanská a demokratická unie KDU). Został on pierwszym przedstawicielem partii na szczelbu parlamentu.

Piraci brali również udział w elekcjach do Parlamentu Europejskiego. W 2014 roku nieomal dostali się do niego (4,78% poparcia), 5 lat później nie mieli już z tym większego kłopotu, uzyskując 13,95% głosów i 3 z 21 mandatów, które przypadały na Republikę Czeską. Był to niewątpliwie kolejny zauważalny sukces ugrupowania¹².

Analizowane ugrupowanie coraz mocniej akcentowało także swoje uczestnictwo w wyborach na szczelbu regionalnym i lokalnym, także i tu stając się stopniowo ważnym graczem. W ostatnich wyborach przeprowadzonych na szczelbu krajów samorządowych (odpowiedniki polskich województw) Piraci uzyskali w sumie poparcie ponad 12% biorących udział w głosowaniu do przedstawicielstw

¹¹ Volby do Senátu Parlamentu ČR konané dne 12 X-13 X 2012, <https://www.volby.cz/pls/senat/se2111?xjazyk=CZ&xdatum=20121012&xobvod=26> (dostęp: 8 III 2021).

¹² Członkami Parlamentu Europejskiego z ramienia partii są: Markéta Gregorová, Marcel Kolaja i Mikuláš Peksa. Czescy Piraci wchodzą w skład frakcji Grupa Zielonych/Wolne Przymierze Europejskie.

krajów¹³. W sumie ugrupowanie zajmuje w 13 krajach 99 z 675 miejsc w tego rodzaju gremiach. W 9 z nich – wraz z innymi ugrupowaniami – partia tworzy koalicje współrządzące¹⁴, co z pewnością należy traktować w kategoriach sukcesu. Czeska Partia Piratów ma zatem realny wpływ na to, co się dzieje na szczeblu samorządowym. W niektórych miejscach, o czym mowa poniżej, wpływ ten jest bardzo zauważalny i znaczący.

2. Czescy Piraci jako nowa partia i ich oferta programowa

Używając określenia „nowa partia” („nowe ugrupowanie”), można odnieść się do wielu istniejących w literaturze przedmiotu publikacji próbujących definiować fenomen powstawania nowych ugrupowań w systemach partyjnych. Niektóre z nich z pewnością dotyczą sytuacji w Czechach.

Pojawienie się dotąd niefunkcjonujących ugrupowań w systemie partyjnym nie jest specyfiką Republiki. Faktem jest jednak, że w ostatnich kilkunastu latach także i tu powstało kilka nowych partii (np. TOP 09, Úsvit i SPD Tomio Okamury czy VV – Věci veřejné), w każdym przypadku zdołały one wejść do parlamentu, lecz dużo trudniejsze okazało się zostanie stałym elementem systemu. Niektóre z nich już dziś nie istnieją, inne przeżywają wyraźny spadek poparcia, jeszcze inne uległy przeobrażeniu.

Korzystając z efektu świeżości, wspomniane partie szybko znalazły się w czeskim parlamencie. Piraci nie wpisują się w ten model (weszli do parlamentu dopiero osiem lat po powstaniu). Robert Harmel wspomina o trzech sposobach definiowania nowych ugrupowań: 1) powstałe po to, aby reprezentować interesy i kwestie dotąd pomijane przez inne partie; 2) partie mające swe korzenie w nawiązaniu do istotnego wydarzenia historycznego; 3) każde ugrupowanie pojawiające się w danym systemie partyjnym po raz pierwszy¹⁵. W przypadku Partii Piratów można mówić o pierwszym z wymienionych przypadków, rzeczywiście bowiem podjęła ona tematy do tej pory niszowe, zapewne uznawane przez inne partie systemu za mniej ważne. Nie bez znaczenia jest również powstanie partii jako wynik międzynarodowego ruchu społecznego.

---

¹³ Volby do zastupitelstev krajů konané dne 2 X-3 X 2020, <https://www.volby.cz/pls/kz2020/kz62?xjazyk=CZ> (dostęp: 8 III 2021).

¹⁴ Seznam Zprávy, <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/prehledne-jak-se-vyjednavaji-koalice-v-krajich-122842> (dostęp: 8 III 2021).

¹⁵ R. Harmel, *On the Study of New Parties*, „International Political Science Review” 1985, vol. 6, No. 4, s. 405.

Odwołując się z kolei do istniejących typologii nowych partii, Piratów należałoby zaliczyć do tak zwanych partii profetycznych (według typologii Paula Lucardiego, później wspólnie z André Krouwelem) cechujących się odwołaniem do nowych kwestii, nowych ideologii, zarazem proponujących zmianę dotychczasowego systemu politycznego¹⁶. Te elementy znajdziemy w programach Czeskiej Partii Piratów.

Długofalowa oferta programowa ugrupowania podzielona jest na sześć działów: gospodarka, demokracja, usługi publiczne, otwarte państwo, komunikacja i prawa obywatelskie¹⁷. W sferze gospodarczej partia opowiada się za swobodą działalności gospodarczej, zmniejszeniem biurokracji, walką ze szkodliwymi monopolami oraz przeciwstawieniem się procesowi „prywatyzacji państwa”, co z pewnością jest zauważalne w Republice za czasów rządów premiera Andreja Babiša. Jeśli chodzi o sferę demokracji, ugrupowanie jest zdecydowanym zwolennikiem demokracji bezpośredniej, uznając, że należałoby wprowadzić do czeskiego systemu politycznego rozstrzygnięcie pewnych spraw na drodze referendalnej oraz bezpośrednio wybory do wielu instytucji państwowych. W tym zakresie zwrócono także uwagę na konieczność zmiany systemu wyborczego w takim kierunku, aby był on bardziej sprawiedliwy dla małych ugrupowań. Gdyby analizować kwestię „otwartego państwa”, Piraci podkreślili konieczność tworzenia „e-administracji” wykorzystującej najnowsze zdobycze techniki i komunikacji. Państwo powinno funkcjonować według transparentnych zasad, co zdaje się wymogiem zupełnie podstawowym, a elektroniczny obieg dokumentów mógłby temu sprzyjać. Biorąc zaś pod uwagę prawa obywatelskie, ugrupowanie odnosi się pozytywnie do sfery swobodnego przepływu informacji, likwidacji monopolu informacyjnego oraz wsparcia dla swobody twórczości. Piraci zwracają także uwagę na konieczność regulacji dotyczących substancji psychotropowych, co miałoby polegać między innymi na legalizacji uprawy i posiadania tego rodzaju środków na użytek własny oraz legalizacji i opodatkowaniu handlu narkotykami.

Podobnie jak na początku swojej działalności czescy Piraci zwracają szczególną uwagę na wykorzystanie możliwości płynących ze swobodnego korzystania z nowoczesnych środków komunikacji. Aby to zapewnić, konieczne są, według programu partii, zapewnienie anonimowości w Internecie czy też zakaz śledzenia komunikacji w sieci. Wśród postulatów Piratów ciągle znajdują się i te, które dotyczą swobodnego dostępu do dzieł kultury oraz zniesienia opłat na rzecz stowarzyszeń praw autorskich.

---

¹⁶ Zob. szerzej na ten temat: M. Marmola, *Nowe partie w systemach partyjnych państw Grupy Wyszehradzkiej*, Toruń 2020, s. 44-47.

¹⁷ Pirátská strana, <https://www.pirati.cz/program/strana.html> (dostęp: 9 III 2021).

W obszarze polityki międzynarodowej partia podkreśla konieczność demokratycznego podejmowania decyzji, promocji praw człowieka i swobodnego rozpowszechniania informacji. W polityce zagranicznej nacisk powinien zostać położony na relacje z najbliższymi sąsiadami. Także i w tej dziedzinie aktywności państwa podkreślono znaczenie postępu technologicznego i konieczności obrony Internetu jako środka swobodnej komunikacji międzynarodowej.

Piraci są bez wątpienia ugrupowaniem proeuropejskim. Bynajmniej nie oznacza to, że bezkrytycznie podchodzą do procesu integracji kontynentu, jak i samego funkcjonowania Unii Europejskiej. Opowiadają się za wzmocnieniem – jak to określono – „fundamentalnej demokratyzacji Unii”, między innymi poprzez wprowadzanie elementów demokracji bezpośredniej. Obszarami, które według programu partii Unia powinna wspierać, są edukacja, badania i rozwój. Piraci deklarują, że w UE chcą bronić przede wszystkim swobodnego przepływu osób, towarów, usług i informacji, jednocześnie wspierają rozszerzenie organizacji pod warunkiem, iż będą tego chciały społeczeństwa państw aspirujących do Unii, a kraje te spełnią odpowiednie warunki.

Oprócz dokumentów programowych czescy Piraci prezentują także tak zwane stanowiska odnoszące się do aktualnych zagadnień. Przykładowo w momencie tak zwanego europejskiego kryzysu migracyjnego w 2015 roku opublikowano nastawienie ugrupowania w tej właśnie sprawie¹⁸.

Program Partii Piratów zawiera bez wątpienia kilka powtarzających się wątków, w wielu miejscach nawiązuje zresztą do pierwotnych postulatów europejskiego ruchu pirackiego. W początkach swojej działalności europejscy piraci odnosili się do trzech głównych punktów programowych: 1) sprawy ograniczenia praw autorskich, 2) kwestii ograniczeń w dostępie do Internetu, 3) potrzeby większej transparentności w sprawach państwowych¹⁹. Czescy Piraci zwracali pierwotnie uwagę na to, że prawo autorskie powinno zostać zreformowane, gdyż patenty w mniemaniu partii są korzystne jedynie dla grup monopolistów i dlatego powinny zostać zniesione²⁰. Z czasem ugrupowania te przeszły programową drogę od postulatów skupiających się na wspomnianych elementach po kierunek społeczno-liberalny²¹. Taką drogę pokonali także czescy Piraci, bez rozszerzenia bowiem oferty programowej trudno byłoby liczyć na wzrost poparcia w wyborach.

---

¹⁸ *Stanovisko k migraci 2020*, <https://www.pirati.cz/tiskove-zpravy/stanovisko-k-uprchlikum-2020.html> (dostęp: 10 III 2021).

¹⁹ J. Charvát, *Pravice nebo levice? Analýza ideologie pirátských stran*, „Central European Journal of Politics” 2015, nr 1, s. 30.

²⁰ *Ibidem*, s. 32.

²¹ *Ibidem*, s. 37.

Rozpoznawalność partii jest obecnie wysoka, jednak od prawie czterech lat Piraci są obecni w Izbie Poselskiej. Owa rozpoznawalność wzrastała w miarę spektakularnych sukcesów wyborczych, także na szczeblu lokalnym. W tym kontekście warto przede wszystkim przypomnieć wybory samorządowe z 2018 roku, w następstwie których Zdeněk Hřib został prezydentem (primatorem) Pragi. Piraci cieszą się w czeskiej stolicy bardzo szerokim poparciem, co pozwala im na współzrządzenie miastem w koalicji z innymi ugrupowaniami. Nowy burmistrz zdążył już dać się poznać jako osoba niezależna, wywołująca swoim postępowaniem kontrowersje, spowodowane krytyką chińskiej polityki (naruszenia praw człowieka), nawiązaniem kontaktów z tajwańskim Tajpej oraz zmianą nazwy placu, przy którym mieści się ambasada rosyjska, na Plac im. Borysa Niemcowa, rosyjskiego opozycjonisty zastrzelonego w Moskwie w 2015 roku w niewyjaśnionych okolicznościach. Dodatkowo władze Pragi zdecydowały się na usunięcie pomnika Iwana Koniewa, rzekomego wyzwoliciela miasta spod hitlerowskiej okupacji, i instalację pomnika upamiętniającego armię Andrieja Własowa²². W opinii Z. Hřiba ma to na celu „pokazanie historii takiej, jaką była w naszym mieście”, a jednocześnie podkreśla on, że jest świadomy „ryzyk, które wiążą się polityką krajów, takich jak Rosja czy Chiny”²³. Działania te stoją w opozycji do często prorosyjskiej polityki zarówno premiera Andreja Babiša, jak i w szczególności prezydenta Miloša Zemana.

Bezsprzecznie szerokim echem odbiła się także aktywność Piratów w związku z masowymi protestami, do których doszło w Czechach wiosną 2020 roku, a dotyczyły obrony niezależności wymiaru sprawiedliwości, a zarazem konfliktu interesów premiera A. Babiša w związku z jego działaniami gospodarczymi²⁴. Protesty te przyczyniły się do umocnienia jedności partii, a jej działacze – w porównaniu z innymi tego typu ugrupowaniami w Europie – określają się przede wszystkim jako pragmatycy, a nie dogmatycy. W opinii komentatorów sceny politycznej partia ta może być swego rodzaju „szczepionką” na populizm ruchu politycznego premiera ANO 2011²⁵.

²² M. Kokot, *Demokratyczna wymiana pomników*, „Gazeta Wyborcza” 15 V 2020.

²³ *Ibidem*. W konsekwencji tych posunięć primatora władze Pekinu zerwały umowę partnerską z Pragą, odwołano koncerty praskiej filharmonii w Chinach, z klubu piłkarskiego Slavia Praga wycofał się główny sponsor – chińska spółka energetyczna.

²⁴ A. Babiš stał na czele koncernu spożywczego Agrofert, oficjalnie zrezygnował z zarządzania nim w momencie zostania premierem. Daleko idące kontrowersje związane są również z wykorzystaniem funduszy unijnych przy inwestycji dotyczącej ośrodka konferencyjno-wypoczynkowego Bocianie Gniazdo. Zob.: K. Koźbiał, *Potencjalne zagrożenia dla demokratycznego systemu politycznego Republiki Czeskiej*, [w:] *Pomiędzy demokracją a autorytaryzmem. Doświadczenia polityczno-ustrojowe państw współczesnych*, red. J. Wojnicki, J. Zaleśny, Warszawa 2018, s. 51.

²⁵ Z. Szczerek, *Czeski abordaż*, „Polityka” 3-9 VII 2020, nr 27.

Nie sposób również nie zauważyć, że rozwojowi ugrupowania sprzyjała stabilność przywództwa partii. Obecny przewodniczący I. Bartoš pełni tę funkcję po raz trzeci i od 2009 roku jest dopiero trzecim przewodniczącym ugrupowań²⁶. Stabilizacja bez wątpienia pozytywnie wpływa na profil programowy Piratów i konsekwentne dążenie do wytyczonych celów.

Piraci cieszą się największym poparciem wśród młodych wyborców. W 2017 roku w grupach wiekowych 18-24 i 25-34 lata byli najczęściej wybieraną partią z poparciem przekraczającym 30%. Także głosujący wówczas po raz pierwszy wybierali właśnie ich (19%)²⁷. Oba te elementy mogą się okazać bardzo istotne podczas najbliższej parlamentarnej elekcji w 2021 roku. Nie bez znaczenia jest również to, że wśród kandydatów w wyborach do parlamentu na listach pirackich zdecydowanie przeważają ludzie młodzi. W 2017 roku kandydaci starsi niż pięćdziesiąt lat stanowili jedynie 16% ogółu, cztery lata wcześniej tylko niecałe 10%²⁸. Rozszerzenie programu jest z pewnością wyjściem na przeciw oczekiwaniom starszych wyborców, trudno bowiem liczyć na wyborczy sukces, opierając się tylko na grupie młodszych wyborców i wyborców biorących udział w elekcji pierwszy raz.

Program partii niewątpliwie odzwierciedla zmiany zachodzące w życiu politycznym państwa czeskiego. W obliczu pandemii istnieje zapotrzebowanie na zmiany odnoszące się do wykorzystania nowych technologii w komunikacji i Piraci wydają się rozumieć to najlepiej. Program ten jest również odpowiedzią na procesy modernizacyjne.

3. Piraci wobec wyzwań pandemii COVID-19

Republika Czeska w marcu 2020 roku została skonfrontowana z wirusem COVID-19. Państwo to należało wiosną 2021 roku do tych, które stosunkowo mocno zostały dotknięte pandemią. Pierwszy przypadek zakażenia zanotowano 1 marca 2020 roku, po upływie niespełna półtora tygodnia rząd A. Babiša wprowadził stan wyjątkowy, aby zapobiegać szerzeniu się wirusa. Początkowo pandemia koronawirusa nie przyjęła katastrofalnych rozmiarów, gdyż na koniec sierpnia potwierdzono w sumie nieco ponad 24 tys. przypadków zachorowań²⁹. Latem wprowadzone obostrzenia

²⁶ D. Šárovec, *Assured Newcomers on a Squally Sea? The Czech Pirate Party before and after the 2017 Elections*, „Acta Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni” 2019, nr 11(2), s. 4.

²⁷ M. Pink, M. Folvarčný, *The Czech Pirate Party: A New Alternative, not only for the Young*, „Intersections. East European Journal of Society and Politics”, vol. 6, No. 4, s. 185, 187.

²⁸ *Ibidem*, s. 183.

²⁹ Przywoływane dane statystyczne za: <https://www.worldometers.info/coronavirus/country/czech-republic/> (dostęp: 8 III 2021).

zostały szybko poluzowane, z kolei jesienią nie od razu do nich powrócono, co oceniane jest jako błąd³⁰.

Rozwój zagrożenia stał się szczególnie zauważalny jesienią i zimą 2020/2021 roku, kiedy to notowano dzienne przyrosty zachorowań na poziomie nawet prawie 16 tys. (5 listopada) czy ponad 17,7 tys. (5 stycznia 2021 r.), co gorsza liczby te nie miały spadkowej tendencji, 10 marca bowiem odnotowano ponad 14,5 tys. nowych przypadków. W Czechach do 11 marca 2021 roku zachorowało ponad 1,366 mln osób, zmarło prawie 22,7 tys. osób, co w porównaniu z państwami sąsiednimi stanowi znaczący odsetek ludności³¹.

Sytuację pandemiczną należy zatem określić jako bardzo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa czeskiego. Można tu wskazać, odnosząc się do teoretycznych rozważań nad bezpieczeństwem, na zagrożenia przede wszystkim bezpieczeństwa społecznego, rozumianego jako przetrwanie, dobrobyt, ale i rozwój społeczeństwa poprzez zapewnienie odpowiednich warunków życiowych, pracy, wypoczynku czy dostępu do dóbr uważanych za dobro powszechne³². Rozwój epidemii w Republice jest z pewnością jednym z najpoważniejszych problemów w porównaniu z innymi państwami – na tle całego kontynentu. Jej konsekwencje będą dotyczyły zapewne także sytuacji politycznej.

Istotne znaczenie dla miejsca Piratów na scenie politycznej ma społeczna ocena działań rządzących wobec pandemii, może ona bowiem znaleźć odzwierciedlenie w wynikach najbliższych wyborów parlamentarnych. Według badań przeprowadzonych w styczniu bieżącego roku, 55% oceniało działania rządu A. Babiša wobec epidemii COVID-19 jako złe bądź raczej złe (40% pytanych prezentowało przeciwnie zdanie)³³. Ocena rządu pod tym względem znacząco pogorszyła się od maja 2020 roku (wtedy pozytywną opinię wyraziło 64% respondentów, jedynie 33% negatywną). Jeszcze gorsze są notowania rządu przywołane poniżej. Biorąc pod uwagę te oceny oraz fakt, że epidemia nie wydaje się wygasnąć (nie tylko w Czechach),

³⁰ P. Bukalska, *Jedna szansa*, „Tygodnik Powszechny” 25 X 2020.

³¹ Pod względem liczby zachorowań na 1 mln mieszkańców (w tym przypadku 127 367) Czechy 11 marca 2021 r. zajmowały 3 miejsce w świecie, po Andorze i Czarnogórze (dla porównania w Polsce współczynnik ten wynosił 48,9 tys. – 45 miejsce w świecie, z kolei w sąsiedniej Słowacji był ponad 2 razy niższy). Jeśli chodzi o liczbę zgonów na 1 mln mieszkańców, Czechy były na 3 miejscu w świecie (współczynnik 2110), dla porównania na Słowacji wynosił on 1509 (16 miejsce), w Polsce 1226 (27 miejsce), a w Niemczech 876 (43 miejsce). Dane za: <https://www.worldometers.info/coronavirus/> (dostęp: 11 III 2021).

³² H. Chałupczak, *Bezpieczeństwo i jego polityczne zagrożenia w perspektywie teoretycznej*, [w:] *Zagrożenia bezpieczeństwa...*, s. 71.

³³ *Hodnocení reakce státu a jeho institucí na epidemii COVID-19 – Naše společnost – speciál – prosinec 2020*, https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5346/f9/pi210114.pdf (dostęp: 6 III 2021).

czas będzie raczej sprzyjał ugrupowaniom opozycyjnym wobec gabinetu A. Babiša, także zatem Partii Piratów.

Czeska Partia Piratów od początku zajęła opozycyjne stanowisko wobec rządu premiera A. Babiša, także w obliczu walki z pandemią, wysuwając się na czoło ugrupowań opozycyjnych³⁴. Piraci jako element czeskiej sceny politycznej zajmują także stanowiska wobec istotnych problemów politycznych i społecznych, proponują działania, które należałoby podjąć w obliczu tegoż kryzysu, nie uciekając od wyrażenia zdania na ten temat.

Nastawienie ugrupowania wobec pandemii znalazło wyraz w dokumencie o znamienym tytule *Za pět dvanásta*³⁵. Punktem wyjścia dla tego planu jest konstatacja, że Czechy znajdują się w krytycznej sytuacji, jeśli chodzi o radzenie sobie z koronawirusem, obywatele są już tą sytuacją zmęczeni, a rząd premiera A. Babiša nie ma planu wyjścia z tej sytuacji.

Piraci proponują pięć głównych rozwiązań mających dać skuteczniejszą walkę z kryzysem:

- 1) usunięcie elementu strachu związanego z testowaniem i kwarantanną między innymi poprzez zwiększenie dostępności testów (ich miejsce przeprowadzania, cenę), wzrost informacji o testach i wsparcie dla pracy zdalnej;
- 2) sprawiedliwe odszkodowanie dla firm i osób poszkodowanych w wyniku pandemii;
- 3) umożliwienie normalnego funkcjonowania szkół między innymi poprzez możliwość decydowania o ich otwarciu i zamknięciu na poziomie lokalnym czy regionalnym, a nie poprzez decyzje rządu;
- 4) zapewnienie ciągłości szczepień i konieczność wprowadzenia przepisów dotyczących pandemii, które nie ingerowałyby tak dalece w prawa i wolności obywatelskie jak obecny stan wyjątkowy. Priorytetem, według programu Piratów, powinny stać się szczepienia uwzględniające zasadę 3D (dobrowolné, dostupné, důvěrychodné), czyli szczepienia dobrowolne, dostępne i godne zaufania;
- 5) stworzenie specjalnego funduszu covidowego umożliwiającego elastyczne finansowanie rozwiązań związanych z kryzysem, miałby się on składać między innymi z rezerwy budżetowej, a środki byłyby wydawane wyłącznie na walkę z pandemią.

Piraci proponują również powołanie do życia instytucji ponadresortowej, o odpowiedniej renomie, która spełniałaby funkcje doradcze wobec rządzących. Jako wzór do naśladowania przywoływany jest niemiecki Instytut im. Roberta Kocho.

³⁴ T. Maćkowiak, *Czechy za zamkniętymi drzwiami*, „Polityka” 10-16 III 2021, nr 11(3303), s. 48.

³⁵ *Za pět dvanáct, Plán Píratů a Starostů na vyvedení České republiky z koronakrizy pro rok 2021*, <https://www.pirati.cz/assets/pdf/za-pet-dvanact.pdf> (dostęp: 6 III 2021).

4. Piraci jako przyszli rządzący?

Badające postawy społeczeństwa czeskiego wobec kwestii politycznych Centrum Badania Opinii Publicznej (Centrum pro výzkum veřejného mínění, CVVM) opublikowało w lipcu 2020 roku dane dotyczące oceny image'u partii politycznych³⁶. Warto zwrócić na nie uwagę, rzucając one bowiem światło na to, jak poszczególne ugrupowania są postrzegane. Piraci wypadli według badania ani dobrze, ani źle. Nie odróżniają się od głównych partii, jeśli chodzi o to, czy są gwarancją demokratycznych relacji w państwie (dla 41% pytaných tak, dla 39% nie), podobnie wygląda kwestia gwarantowania rządów prawa i bezpieczeństwa obywateli (dla 36% są taką gwarancją, dla 44% nie). Partia Piratów jest także oceniana jako ugrupowanie posiadające wyraziste osobowości (uważa tak 50% ankietowanych), ustępując jedynie rządzącej ANO premiera A. Babiša. Jej program z kolei jest uznawany za taki, który nie jest skierowany do osób w złym położeniu socjalnym (55% odpowiedziało, że tak nie jest, wobec 25% pozytywnych odniesień). Z badań tych można zatem wywnioskować, iż czeska opinia publiczna nie uznawałaby przejęcia rządów przez Piratów za zagrożenia dla demokracji i bezpieczeństwa, choć z drugiej strony zaledwie 1/4 pytaných uznaje, że ich program mógłby być atrakcyjny dla osób najbiedniejszych w społeczeństwie.

Ta sama pracownia badań społecznych przeprowadziła we wrześniu badania dotyczące zaufania przedstawicielom poszczególnych ugrupowań politycznych³⁷. Przewodniczący analizowanego ugrupowania I. Bartoš zajmuje czwarte miejsce w tym rankingu zaufania, choć ufa mu tylko 28% pytaných (nie ufa 54%), premier A. Babiš jest na drugim miejscu (odpowiednio 39% i 53%).

Dane te bardzo wyraźnie wskazują zatem, iż Piratom mimo wszystko trudno będzie sięgnąć po władzę w Republice, choć zmęczenie obywateli pandemią jest na tyle duże, że zapewne będzie sprzyjać ugrupowaniom postulującym zmiany. Potwierdzają to badania przeprowadzone w lutym 2021 roku przez pracownię badań społecznych STEM. 75% oceniło, że rząd czeski nie radzi sobie (lub raczej sobie nie radzi) z pandemią (w listopadzie 2020 r. uważało tak 62%), przeciwnego zdania było 25%³⁸. Dane te są wręcz miażdżące dla rządu A. Babiša, z drugiej

³⁶ CVVM, *Image politických stran – červenec 2020*, <https://cvvm.soc.cas.cz/tiskove-zpravy/politicke/volby-a-strany/5275-image-politicky-stran-cervenec-2020> (dostęp: 4 III 2021). Były to jednak badania sprzed okresu, w którym pandemia przybrała w Czechach wręcz katastrofalne rozmiary.

³⁷ CVVM, *Důvěra stranickým představitelům – září 2020*, <https://cvvm.soc.cas.cz/tiskove-zpravy/politicke/institute-a-politici/5307-duvera-stranickym-predstavitelum-zari-2020> (dostęp: 4 III 2021).

³⁸ STEM, *Dodržování a hodnocení protipandemických opatření a důvěra ve schopnost vlády zvládat pandemii covid-19*, <https://www.stem.cz/dodrzovani-a-hodnoceni-protipandemicky-opatreni-a-d-uvera-ve-schopnost-vlady-zvladat-pandemii-covid-19/#more-6358> (dostęp: 10 III 2021).

strony warto podkreślić, iż podobne nastroje panują w wielu państwach Starego Kontynentu.

Możliwość zmian na partyjnej scenie Czech zapowiadają badania pracowni Merian z lutego 2021 roku, według której wspólne poparcie dla koalicji Piratów i ugrupowania Burmistrzowie i Niezależni (Starostové a nezávislí, STAN), rekrutującego się przede wszystkim z samorządowców, wynosi 25%, a dla rządzącego ANO 26,5%³⁹. Żadne z tych ugrupowań nie zdobędzie zapewne w wyborach w 2021 roku samodzielnej większości, co zdaje się stawiać ANO na straconej pozycji w rozmowach koalicyjnych o stworzeniu przyszłego rządu.

Jeszcze gorszą prognozę dla obecnego rządu czeskiego przewidują badania ankietowe firmy Kantar przeprowadzone dla Czeskiej Telewizji i opublikowane 14 marca 2021 roku. Według nich największym poparciem cieszy się koalicja Piraci/STAN, na którą chce oddać głos 34% pytanych, przed ANO 2011 (22%). Gdyby brać pod uwagę głosy na każdą z partii z osobna, 22% ankietowanych wybrałoby Piratów, a 20,5% ANO⁴⁰. Zauważalny jest zatem stopniowy wzrost poparcia dla Piratów i spadek dla ugrupowania premiera.

Czy Piraci będą ugrupowaniem mogącym odegrać ważną rolę po wyborach zaplanowanych na październik 2021 roku? Wiele zdaje się na to wskazywać. Z pewnością pierwszym, i ważnym, krokiem w tym kierunku było utworzenie koalicji wyborczej z ruchem STAN⁴¹. Pozostawianie w opozycji wobec ANO 2011 i obecnego rządu może pomóc w realizacji tego planu. Nie oznacza to jednak, że recepty Piratów na wyjście z pandemii i łagodzenie jej skutków będą skuteczne.

Podsumowanie

Czeska Partia Piratów jest ugrupowaniem istniejącym w systemie partyjnym Republiki dwanaście lat. Jej sukcesy pojawiały się stopniowo, partia nie zawdzięczała

³⁹ *Sněmovní volební model únor 2021*, https://www.median.eu/cs/wp-content/uploads/2021/03/Volby_2021_02_FINAL_v03-3.pdf (dostęp: 4 III 2021).

⁴⁰ *Piráti a STAN získají 34 procent hlasů, druhé ANO 22, tvrdí průzkum Kantar*, https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/volebni-model-kantar-cz-volby-politicke-strany.A210314_122704_domaci_indr, https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/volebni-model-kantar-cz-volby-politicke-strany.A210314_122704_domaci_indr (dostęp: 14 III 2021).

⁴¹ *Piráti potvrdili koalici se STAN. Vyvedeme spolu zemi z krize, slíbil Bartoš Zdroj*, https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/pirati-koalice-s-hnutim-stan-volby-do-snemovny-internetove-hlasovani.A210112_060941_domaci_kop (dostęp: 8 III 2021). STAN to ruch polityczny zwracający uwagę przede wszystkim na sprawy społeczności lokalnych. Ruch jest jednak reprezentowany zarówno w Izbie Poselskiej, w Senacie, jak i w Parlamencie Europejskim. W wyborach parlamentarnych z 2017 r. uzyskał poparcie 5,18% głosujących.

ich jednemu spektakularnemu wydarzeniu, ale swojej konsekwencji i wytrwałości w prezentowaniu swojego programu politycznego. Po wyborach do Izby Poselskiej z 2017 roku jest trzecim pod względem znaczenia i liczby posłów ugrupowaniem. Na czele władz samorządowych stolicy stoi polityk tegoż ugrupowania. Z pewnością nie jest to koniec możliwości i aspiracji Piratów.

Jest to ugrupowanie pragmatyczne, które reaguje na nowe problemy pojawiające się w przestrzeni publicznej. Przykładem jest między innymi stanowisko przedstawione odnośnie do tego, jak powinna wyglądać walka z koronawirusem. W swoim programie Piraci uwzględnili również postulaty przedstawiane na początku swej politycznej drogi (nowe spojrzenie na demokrację, dostępność i wolność Internetu, przejrzystość w funkcjonowaniu państwa). Dążenie do przejrzystości, nie tylko na poziomie państwa, ale i Unii Europejskiej, jest ciągle jednym z głównych celów ugrupowania⁴².

Wzrost poparcia dla Piratów, wyrażany jak dotąd w trakcie badań sondażowych przed wyborami zaplanowanymi na październik 2021 roku, jest spowodowany także tym, że rząd premiera A. Babiša nie radzi sobie z zapanowaniem nad pandemią COVID-19. Czechy należą do tych państw europejskich, gdzie zarówno liczba zachorowań, jak i zgonów (w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców) należą do najwyższych. To, jak obecny rząd radzi sobie z pandemią, będzie miało zapewne konsekwencje podczas najbliższych wyborów do czeskiego parlamentu.

W społeczeństwie czeskim postrzeganie polityki i polityków jest bardzo negatywne. Stanowi ono także pochodną licznych afer i skandali. Według badań z 2017 roku zaufanie dla polityków wyraziło jedynie 16% ankietowanych⁴³. Na tle innych partii Piraci mogą być oceniani nieco lepiej – jako dotychczas nierządzący i niebiorący udziału w aferach politycznych. Może im to sprzyjać, mogą dla wyborców stanowić nadzieję, że polityka „może być lepsza”. Scenariusz, w którym obejmą rządy w Republice Czeskiej po wyborach z 2021 roku, wydaje się bardzo prawdopodobny.

Czeska Partia Piratów jako nowe ugrupowanie w systemie partyjnym Republiki Czeskiej

Streszczenie. W artykule przedstawiono Czeską Partię Piratów jako nowe ugrupowanie polityczne na scenie partyjnej Republiki Czeskiej. Powstała ona w 2009 r., lecz weszła do Izby Poselskiej parlamentu dopiero w 2017 r. Obecnie jest w nim trzecią siłą polityczną. Początkowo partia, będąc składową

⁴² S. Blich, *Piraci z Wyszehradu – ostatnia nadzieja antyestablishmentu*, <https://krytykapolityczna.pl/swiat/ue/czechy-piraci-ivan-bartos-wywiad/> (dostęp: 10 III 2021).

⁴³ K. Koźbiał, *Potencjalne zagrożenia...*, s. 54-55.

międzynarodowego ruchu pirackiego, w swoim programie postulowała wykorzystywanie nowych technik komputerowych w demokratycznych rozstrzygnięciach, ograniczenie praw patentowych i autorskich czy też zapewnienie anonimowości w mediach społecznościowych. Z czasem czescy Piraci rozszerzyli swe programowe propozycje, odnosząc się do nowych istotnych problemów, w tym także do walki z pandemią koronawirusa. Zyskiwali stopniowo poparcie społeczne. Czechy są obecnie tym państwem kontynentu europejskiego, które mocno odczuwa skutki pandemii COVID-19. Rząd premiera Andreja Babiša nie radzi sobie z walką z koronawirusem. Piraci należą do tych ugrupowań, które są opozycyjne wobec działań gabinetu. Krytykując poczynania rządu, Piraci przedstawiają swoje propozycje. Biorąc pod uwagę rozwój sytuacji pandemicznej oraz badania opinii publicznej, wysoce prawdopodobne jest, że po wyborach parlamentarnych planowanych na październik 2021 r. Piraci wejdą w skład nowego rządu czeskiego. Być może będą nawet zwycięzcami tej elekcji.

Słowa kluczowe: Republika Czeska, Czeska Partia Piratów, nowe partie polityczne, czeski system partyjny

The Czech Pirate Party as a new political party in the party system of the Czech Republic

Summary. The article presents the Czech Pirate Party as a new political party on the party scene of the Czech Republic. It was established in 2009, but it entered the Chamber of Deputies of the parliament in 2017. Currently, it is the third political force in it.

Initially, the party, being a component of the international pirate movement, in its program postulated the use of new computer techniques in democratic settlements, limiting patent and copyright rights, or ensuring anonymity in social media. With time, Czech pirates expanded their programmatic proposals by referring to important problems. They gained public support gradually.

The Czech Republic is currently the country in Europe that is strongly affected by the COVID-19 pandemic. Prime Minister Babiš's government is not coping with the fight against the corona virus. Pirates are among this groups that oppose the government's action. Criticizing the government's action, the Pirates present their proposals. Taking into account the development of the pandemic situation and public opinion polls, it is highly probable that after the parliamentary elections scheduled for October 2021, the pirates will join the new Czech government. Perhaps they will even win this elections – as the first pirate party in Europe.

Keywords: Czech Republic, Czech Pirate Party, new political parties, Czech party system